

Aika: Keskiviikko 19.2.2020, klo 14.00-16.17

Paikka: Helsingin kaupungintalo, Aleksanterinkatu 20, Vihreiden ryhmähuone

Läsnä: Laura Varjokari, puheenjohtaja, Mirja Arajärvi, Timo Auranen, Pirjo-Liisa Kangasniemi, Veijo Lehto, Lena Lindberg, Markus Löfström, Seija Meripaasi, Heli Rantanen, Marja Ruotsalainen, Jenni Räsänen, Olli Salin, Lala Sjöblom, Pirkko Telaranta, Toivo Tupin ja Outi Paulig (sihteeri)

Vierailevat asiantuntijat

Hanna Ahlgren-Leinvuo/tutkija, kaupunkitutkimus, kaupunginkanslia

Laura Pikkarainen/johtajalääkäri, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelu, sote-toimiala

Kaisla Mannerla/geriatri, Suursuon sairaala, ” ”

1. Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.00. Todettiin, että kaupunkiympäristötoimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan edustajat ja varahenkilöt ovat estyneet urheilulomaviikon takia. Kaupunginkanslian edustajana oli tällä kertaa Heli Rantanen.

2. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista.

3. Edellisen kokouksen muistio

Vanhusneuvoston kokouksen 22.1.2020 muistio oli jaettu 28.1.2020. Siihen ei ollut huomautettavaa.

4. Eläkeläisten pienituloisuus ja asumismenot sekä Ikääntyneet Helsingissä –sivusto

Tutkija Hanna Ahlgren-Leinvuo esitteli asiaa. [Linkki materiaaliin](#). Pienituloisuus on yleistä helsinkiläisillä eläkeikäisillä. Se, kuinka paljon pienituloisia on, riippuu käytettävissä olevasta mittarista. Monella mittarilla mitaten ikääntyneiden tilanne on keskimäärin parempi kuin esimerkiksi nuorten tai lapsiperheiden. Mutta ikääntyneet ovat hyvin heterogeeninen joukko erilaisissa tilanteissa ja erilaisilla taustoilla olevia ihmisiä. Käytetystä mittarista riippuen voidaan arvioida, että ikääntyneistä noin 10 000 – 15 000 henkilöä, elää ainakin tilapäisesti taloudellisesti haastavassa tilanteessa. Peräti joka kolmannella helsinkiläisellä yli 65-vuotiaalla veronalaiset tulot ovat alle 20 000 e/v. Yksin asuvilla käytettävissä olevat tulot ovat yleensä pienemmät kuin pariskunnilla.

Pienituloisuusaste on yksi mittari. Pienituloisuudella tarkoitetaan, että käytettävissä olevat tulot yksin asuvalla ovat alle 1229€/kk (v. 2017). Pienituloisuusraja on sama Helsingissä kuin muualla Suomessa, jossa asumismenot ovat keskimäärin paljon pienemmät. Suurin osa, 72 %, Helsingin pienituloisista yli 65-vuotiaista on naisia. Vanhimmissa ikäryhmissä heitä on eniten. Ikääntyneillä naisten koulutustasokin on matalampi kuin miesten, päinvastoin kuin työikäisillä. Tulotasossa on suuret erot

kaupunginosien välillä. Samansuuntaisia eroja on mm. sairastavuudessa. Joka viides yli 65-vuotias saa Kelan maksamaa eläkettä ja joka 20. takuueläkettä. Perustoimeentulotuen saajien osalta on selvitetty ikäryhmiä. *65 vuotta täyttäneistä vain pari prosenttia sai perustoimeentulotukea.* Suurella osalla iäkkäistä syynä tuen tarpeeseen ovat terveydenhoitomenot. Tarve saattaa olla lyhytaikaista, esimerkiksi alkuvuoden omavastuut Kelan sairaanhoitomenojen korvauksissa vaikuttavat. Tuen alkäyttö on arvailujen varassa, mutta ikääntyneillä luultavasti yleisempää kuin nuoremmilla ikäryhmillä.

Eläkkeensaajan asumistukea sai noin 13 prosenttia 65 vuotta täyttäneistä. Asumistuen saajista 70 prosenttia on naisia. Sekä perustoimeentulotuki että eläkkeensaajan asumistuki ovat hyviä pienituloisuusmittareita: niiden saajat ovat ainakin tuen saamisen hetkellä pienituloisia.

Helsingin 65 vuotta täyttäneistä 20 % kokee, että tuloja on hankalaa saada riittämään menoihin.

Keskustelussa kiinnitettiin huomiota mm. tulotason alueellisten erojen suuruuteen.

Ikääntyneet Helsingissä -sivustolle on koottu enemmän tietoa aihepiiristä. <https://ikaantyneethelsingissa.fi/> Hanna toivoo palautetta sivustosta.

5. Toimialakatsaus: kulttuuri- ja vapaa-aikatoimiala

Jenni Räsänen esitteli poimintoja toimialan ajankohtaisista asioista. [Linkki diaesitykseen](#). Paljon on meneillään ikääntyneisiin liittyen. Palveluverkkoa ja palvelustrategiaa ollaan luomassa. Asiaa käsitellään lautakunnan tapaamisessa 24.3.2020.

Vanhusneuvoston jäsenet ovat tervetulleita myös Liikkuvat –verkoston kevään tilaisuuksiin. Liikkumisohjelman asioita ikääntyneisiin liittyen kuullaan vanhusneuvoston kokouksessa 22.4. Kirjastolla on mm. Lukulähettilästoimintaa, mukana 90 vapaaehtoista.

Kaupungin taidemuseo ja palvelukeskukset järjestävät yhteisöllisiä virkkaustapahtumia ”Värikäs koralliriutta” –projektissa. Lisätietoja: <https://helsinki.fi/story/helsinki-saa-oman-koralliriutan-taideteoksen-muodossa/13> Helsingin kaupungin seniorikeskuksessa ja palvelutalossa järjestetään virkkausryhmiä ikääntyneille. Sote-toimiala mahdollistaa myös mm. palvelukeskusten asiakkaille vierailun ensi kesänä Vallisaareen.

6. Järjestöpuheenvuoro: Helsingin kansallinen senioripiiri

Pirjo-Liisa Kangasniemi esitteli järjestöä. [Diaesitys](#) oli jaettu ennen kokousta. Järjestön 1970-1980-luvuilla määritellyt arvot ovat edelleen ajankohtaiset. Toiminnassa ollaan ajan hermolla. Digineuvoja koulutetaan joka yhdistykseen. Suuri joukko jäsenistä on ilman tietokonetta ja älykännykkää. Järjestö on ollut aktiivinen mm. vanhusasiamiehen saamiseksi Helsinkiin. Myös naapureista huolehtimista pidetään tärkeänä.

7. Elämän loppuvaiheen hyvä hoito Helsingissä

Johtajalääkäri Laura Pikkarainen ja geriatri Kaisla Mannerla esittelivät asiaa. [Diaesitys](#) oli jaettu etukäteen. Palliatiivinen hoito tarkoittaa oireen mukaista hoitoa, silloin kun ei ole mahdollista parantaa itse sairautta.

Hyvä kuolema on tavoite, joka ei Suomessa valitettavasti aina toteudu. Tilanne on hyvä esim. Hollannissa, jossa on pitkä saattokotikulttuuri. Yksi mittari asialle on päivystyspalvelujen käyttö viikkoa ennen kuolemaa. Suomessa se on yleistä. Päivystyksikkö ei ole hyvä ympäristö kuolla. Ongelmia on myös lääkärien ja omaisten vuorovaikutuksessa. Hyvän saattohoidon kriteerit on määritelty. Potilaan tahto on aina etusijalla, minkä vuoksi on tärkeää, että hoitotahto on selvillä. Jokaisen pitäisi se tehdä ja ilmoittaa omaisilleen. Lääkäreiden täytyy noudattaa sitä. Toiseksi tärkeintä on omaisten huomioon ottaminen.

Priorisointi ei tarkoita hoidotta jättämistä, vaan sitä, ettei tehdä sellaista, mistä ei ole hyötyä. Helsingissä Suursuon sairaalassa on kaksi palliatiiviseen ja saattohoitoon erikoistunutta osastoa. Palliatiivisesta hoidosta on olemassa melko tuoreet Käypä hoito -suositukset ja niitä noudatetaan Helsingissä. Hoito pyritään räätälöimään potilaan yksilöllisten toiveiden ja tarpeiden mukaan. Saattohoitoa voidaan joskus järjestää myös kotona, jos potilas ja omaiset sitä haluavat.

Kysymyksiä esitettiin mm. eutanasiasta. Sitä ei Suomessa käytetä. Sen sijaan joskus voidaan antaa rauhoittavaa lääkitystä, niin että potilas nukkuu (ns. palliatiivinen sedaatio).

Kysyttiin, mikä on iän merkitys siinä, kuinka paljon ihmisen parantavaa hoitoa yritetään. Ikä ei ole ratkaiseva, vaan se, onko parantava hoito mahdollista. Henkilökunnassa ei ole paljon vaihtuvuutta, eikä henkilöstöpulaa ei ole juurikaan. Kysyttiin saattohoitopäätöksen tekemisestä ja siitä, missä vaiheessa omaisille kerrotaan, että kyseessä on saattohoito. Raja palliatiivisen ja saattohoidon välillä ei ole käytännössä aina selvä. Aina ei saattohoitopäätöstä ehditä tehdä, eikä myöskään tehtyä päätöstä ehditä omaisille ilmoittaa. Se on kuitenkin tavoite. Omaisille tiedonsaanti on tärkeää ja saattohoitopäätös on herkkä asia.

8. Lausunto Pohjois-Vuosaaren kaava-asiasta

Lausunnon määräaika on 26.2.2020. Luonnos oli jaettu asialistan liitteenä ja se hyväksyttiin lähetettäväksi. [Linkki lausuntoon](#) [läh.21.2.2020]

9. Lausunto Koskelan seniorikeskusta koskevasta valtuustoaloitteesta

Lausunnon määräaika on 10.3.2020. Luonnos oli jaettu asialistan liitteenä. Aiempaa luonnosta oli täydennetty ja kokouksessa tehtiin vielä kaksi muutosta. [Linkki lausuntoon](#). [läh. 20.2.2020]

10. Mielipidekirjoitus HSL:n matkakorttien lataamisesta

Luonnos oli jaettu vanhusneuvostolle kommentoitavaksi 10.2.2020. Kirjoitus hyväksyttiin lähetettäväksi Helsingin Sanomiin. [Linkki kirjoitukseen](#) [läh.20.2.2020]

11. Kannanotto Hekalle paperihakemuksista

Luonnos oli asialistan liitteenä ja se hyväksyttiin lähetettäväksi Hekan johdolle. [Linkki kirjeeseen](#) [läh. 21.2.2020]

12. Viestintäyhteistyö sosiaali- ja terveystoimialan kanssa

Sote-toimialan viestintäyksiköltä oli tullut ehdotus, että vanhusneuvostolta saataisiin apua esitteiden, uutiskirjeiden ja verkkosivujen ymmärrettävyyden arviointiin. Viestintäyksikkö toivoo myös palautetta siitä, minkälaisista asioista erityisesti tarvitaan tietoa. Seija Meripaasi totesi, että lisäksi meneillään on juuri alueellisten palveluoppaiden päivittäminen. Vanhusneuvostosta toivotaan esim. 2-3 henkilöä, jotka haluaisivat ryhtyä tähän yhteistyöhön. Lena Lindberg, Olli Salin ja Timo Auranen ilmoittautuivat vapaaehtoisiksi, Lena erityisesti ruotsinkielisen viestinnän osalta. Sihteeri välittää tiedon sote-toimialan viestintäyksikköön.

13. Viesti PENK-neuvottelukunnalta

Uudenmaan piirien eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunta PENK oli lähettänyt viestin, jossa esitetään eläkeläisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämistä kuntatasolla. Asia on osittain sama kuin vanhusneuvoston kannanotto 9.5.2019. [Linkki](#). Todettiin asia tärkeäksi, mutta aiemman kannanoton takia ei aiheuta toimenpiteitä.

14. Kevään toimintakalenteri

- Maaliskuun kokoukseen saadaan vieraaksi digitalisaatio-ohjelman ohjelmapäällikkö Riitta Laanala, joka on kaupungin saavutettavuusasioiden vastuhenkilö. Saavutettavuutta käsitellään kaupunginkanslian katsauksen yhteydessä.
- Tutustumiskäynti Kruunuvuorenrantaan on 16.4., koska se sopi useammalle.
- Kevään yleisötilaisuutta aiheesta: ”Miten löytää tietoa ilman nettiä? Miten saada palveluja ilman nettiä?” valmistellaan yhteistyössä Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen Tapahtumatorin, Seniori-infon ja Helsinki-infon kanssa. Ajankohdaksi on nyt sovittu 27.4. aamupäivä. Kalastaman tiloissa. Finanssiala ry:lle oli lähetetty pyyntö erillisestä pankkiasioiden neuvontatilaisuudesta, mutta he eivät pidä mahdollisena järjestää sellaista. Syynä on eri pankkien palvelujen erilaisuus.

15. Muut asiat

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL oli lähettänyt kutsun tapaturmien ehkäisyä koskevaan tilaisuuteen 13.3.2020. Kahta kokemusasiantuntijaa pyydetty mukaan. Pirjo-Liisan kautta löytynee vapaaehtoinen.

16. Tiedotusasiat

- 12.3. Kallion-Vallilan eläkeläiset viettää 60-vuotisjuhliaan 12.3. klo 13.00 Kinaporin palvelukeskuksessa. Olli toivotti kaikki tervetulleiksi. Ohjelma löytyy [täältä](#).
- Palvelukeskusten liikuntatilat ovat usein ruuhkaiset. Tämä koskee sekä ns. vapaaharjoittelua että ohjattua harjoittelua. Kysyttiin, voisiko palvelukeskusten nettisivuille saada ajantasaista tietoa siitä, milloin liikuntatiloissa olisi parhaiten väljyyttä. Sovittiin, että vanhusneuvosto kysyy tilannetta ja mahdollisuuksia ajantasaisempaan tiedonsaantiin palvelukeskuksista. Kyse on myös muista kaupungin liikuntapalveluista. Vanhusneuvosto on kiinnittänyt asiaan huomiota pari vuotta sitten. Kokonaiskäsitystä ei liikuntatarjonnasta ja –mahdollisuuksista ole vielä.
- Todettiin, että Varaamon piti tulla avuksi kokoontumistilojen etsintään, mutta asia lienee edelleen työn alla. Kysytään jossakin vaiheessa, mikä on tilanne.
- Kansallismuseon pop up -tilassa (1. krs) on 19.4. asti kiinnostava näyttely ”Inkeriläiset, unohdetut suomalaiset”. Tarkempia tietoja Kansallismuseon nettisivuilla. [Linkki](#)
- Kuusi neuvoston jäsentä on ehdokkaina HOK-Elannon edustajiston vaaleissa.

17. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.17.

Laura Varjokari
puheenjohtaja

Outi Paulig
sihteeri